

Primär blefarospasm

Primär blefarospasm är en neurologisk sjukdom som leder till ofrivilliga knipningar i ögonlocksmuskulaturen. Även ansiktsmuskulatur som styr mimiken kan påverkas. Symtomen uppkommer i vuxen ålder.

I Sverige finns uppskattningsvis 400–500 personer med primär blefarospasm. Ungefär två tredjedelar är kvinnor.

Symtom

Symtomen vid primär blefarospasm visar sig vanligen i 60-årsåldern, men ibland redan i 30-årsåldern. De första symtomen brukar vara irritation i ögonen. Det leder till en lätt ökad blinkningsfrekvens, särskilt vid starkt ljus eller i blåsiga miljöer.

Blinkningsfrekvensen ökar med tiden. Ibland övergår blinkningarna i kraftiga knipningar som gör att ögonlocken hålls stängda under någon sekund. Efter hand övergår knipningarna i kramper (spasmer) då det inte går att öppna ögonen under flera sekunder. Med tiden kan man få ryckningar i andra ansiktsmuskler.

Det är vanligt att personer med sjukdomen blir ljuskänsliga och får torra ögon, spänningar i ögonbrynen, ökat tårflöde, och obehagskänsla eller smärta från området runt ögonlocken.

Sjukdomen kan efter många år utvecklas vidare till att omfatta resten av ansiktsmuskulaturen samt tuggmuskulaturen och tungmuskeln.

Stress kan förvärra symtomen. Rädslan för att knipningarna ska komma när man till exempel kör bil eller är bland människor kan medföra att man isolerar sig för att undvika sådana situationer.

Orsak

Orsaken till primär blefarospasm är inte helt känd. Med stor sannolikhet orsakas sjukdomen av en samverkan mellan genetiska faktorer och faktorer i miljön.

Behandling

Det finns inte någon behandling som botar primär blefarospasm, men det går att lindra symtomen.

Tidigt i sjukdomsförloppet kan det hjälpa att undvika det som utlöser symtomen, till exempel starkt solsken och

blåsiga miljöer, och att lära sig strategier för avslappning och stresshantering.

Hos en del kan glasögon med särskilda filter minska ljuskänsligheten. Filterglasögonen tar bort frekvenser av ljus som irriterar ögonen vid blefarospasm.

Injektioner med botulinumtoxin lindrar symtomen hos de flesta med blefarospasm. Injektionerna måste dock upprepas ungefär var tredje månad, eftersom effekten är övergående.

Andra läkemedel kan prövas, men har visat sig ha begränsad effekt i förhållande till biverkningarna.

Kirurgiska ingrepp kan minska de ofrivilliga ansiktsrörelserna, men utförs endast i mycket begränsad omfattning i Sverige på grund av biverkningsrisken.

Symtomen vid primär blefarospasm kan efter hand leda till stora svårigheter i vardagen. Det sociala livet och möjligheten att yrkesarbeta kan påverkas. Det är viktigt att behovet av psykologiskt och socialt stöd tillgodoses.

Resurser

Kunskap om primär blefarospasm finns vid neurologkliniker och ögonkliniker vid universitetssjukhusen.

Vid universitetssjukhusen finns också Centrum för sällsynta diagnoser (CSD). De kan ge vägledning och information om sällsynta hälsotillstånd.

Samhällets stödinsatser

Barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättningar kan få olika typer av stöd och insatser. Mer information finns på Socialstyrelsens webbplats under *Samhällets stöd*.

Intresseorganisationer

- Svensk Dystoniförening
- Riksförbundet Sällsynta diagnoser

Läs mer

Det här är en kort sammanfattning av texten i Socialstyrelsens kunskapsdatabas om sällsynta hälsotillstånd. Se vidare socialstyrelsen.se/kunskapsdatabasen.

Texterna i kunskapsdatabasen produceras av Informationscentrum för sällsynta hälsotillstånd vid Ågrenska på uppdrag av Socialstyrelsen.

E-post: sallsyntahalsotillstand@agrenska.se, agrenska.se/informationscentrum

Reviderad januari 2025.